

3. Δικαστική Εξουσία

Η πραγματική “πολιτεία” γεννιέται από τη στιγμή που η δικαστική λειτουργία αντικαθιστά την αυτοδικία.

Στην Κύπρο η δικαστική εξουσία σκοπό έχει να απονέμει δικαιοσύνη διορθώνοντας όσα διαπράχθηκαν αντίθετα με το νόμο, επιλύοντας με βάση το νόμο και το φυσικό δίκαιο τις διάφορες αντιδικίες, εποπτεύοντας την επιτήρηση των νόμων, ώστε να μην είναι ανπισυνταγματικοί, και ελέγχοντας την εκτελεστική εξουσία, ώστε να περιορίζει τις δικαιοδοσίες της στα πλαίσια που ορίζει το Σύνταγμα και οι Νόμοι. Έτσι, ανώτατη εξουσία είναι το Σύνταγμα και θεματοφύλακός του γίνεται η δικαστική εξουσία που περισσότερο από κάθε άλλη αρχή πρέπει να διακρίνεται από τις άλλες δυο εξουσίες και να μένει ανεξάρτητη και ανεπηρέαστη.

Ο δικαστής κατά την άσκηση των καθηκόντων του δεν επηρεάζεται από προσωπικούς υπολογισμούς ή εξωδικαστικά ελατήρια. Ορκίζεται εξάλλου ότι θα απονέμει το δίκαιο σε όλους σύμφωνα με τους νόμους και τα έθιμα του κράτους, χωρίς φόβο ή εύνοια, προκαταλήψεις ή πάθος. Αναλαμβάνει επομένως την ευθύνη να εκτελεί τα δικαστικά του καθήκοντα με αμεροληψία και ανεξαρτησία από κινδύνους ή προσωπικά πλεονεκτήματα ή προσωπικές συμπάθειες ή αντιπάθειες προς τους διάδικους.

Στην Κύπρο οι δικαστές του Ανώτατου Δικαστηρίου διορίζονται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας· όλοι οι άλλοι δικαστές διορίζονται από το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο που αποτελείται από το Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, από όλους τους δικαστές του Ανώτατου Δικαστηρίου και από εκπρόσωπο του Δικηγορικού Σώματος.

Οι συνεδριάσεις των Δικαστηρίων είναι δημόσιες και οι δικαστές πρέπει να αιτιολογούν την απόφασή τους και να την απαγγέλλουν δημόσια.

(Α) Έλεγχος των πράξεων των άλλων εξουσιών

Σύμφωνα με την έννοια του Κράτους Δικαίου, κάθε κρατική ενέργεια πρέπει να συμφωνεί με τους κανόνες δικαίου που περιέχονται στο Σύνταγμα και τους νόμους. Έτσι ο Νόμος, ως ο “πάντων βασιλεύς”, κατά τον Πίνδαρο, ρυθμίζει κάθε κρατική λειτουργία δίνοντας στη δικαστική εξουσία την αρμοδιότητα αλλά και την υποχρέωση να κρίνει τη νομιμότητα και συνταγματικότητα κάθε πράξεως.

Το Ανώτατο Δικαστήριο έχει αποκλειστική δικαιοδοσία ν’ αποφασίζει οριστικά και αμετάκλητα αν μια πράξη, απόφαση ή παράλειψη οποιουδήποτε οργάνου που ασκεί εκτελεστική ή διοικητική λειτουργία είναι σύμφωνη με το Σύνταγμα και τους νόμους. Το δικαίωμα προσφυγής στο Ανώτατο το έχει κάθε πολίτης της Δημοκρατίας ούτως ώστε ν’ αποφεύγονται οι υπερβάσεις και η κατάχρηση εξουσίας των διοικητικών οργάνων εις βάρος των πολιτών και να κατοχυρώνονται τα δικαιώματα και οι ελευθερίες τους.

Το Ανώτατο Δικαστήριο ελέγχει και τις αποφάσεις της νομοθετικής εξουσίας ούτως ώστε να κατοχυρώνεται η συνταγματικότητα των νόμων που ψηφίζονται κάθε φορά από τη Βουλή των Αντιπροσώπων (άρθρα 137 και 138). Σε περίπτωση προσφυγής, το Δικαστήριο έχει τη δικαιοδοσία να επικυρώσει ή να ακυρώσει το νόμο ή την απόφαση στο σύνολό τους ή ενμέρει ή να τις επαναπέμψει στη Βουλή των Αντιπροσώπων για επανεξέταση.

Η αρμοδιότητα αυτή του Ανώτατου Δικαστηρίου να κρίνει τη νομιμότητα και συνταγματικότητα των πράξεων και αποφάσεων των άλλων εξουσιών σκοπό έχει να διασφαλίσει την αρχή ότι "Το Σύνταγμα είναι ο υπέρτατος νόμος της Δημοκρατίας".

(Β) Γενικός Εισαγγελέας (άρθρα 112-114)

Ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας προΐσταται της νομικής υπηρεσίας της Δημοκρατίας. Διορίζεται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και υπηρετεί στη θέση αυτή μέχρι να φτάσει στο όριο αφυπηρέτησης που είναι το ίδιο με των Δικαστών του Ανώτατου Δικαστηρίου (το εξηκοστό όγδοο έτος συμπληρωμένο).

Ο Γενικός Εισαγγελέας έχει την εξουσία να κινεί, να διεξάγει ή να διατάσσει δίωξη εναντίον οποιουδήποτε προσώπου για λόγους δημόσιου συμφέροντος, κατά την κρίση του. Η άσκηση δίωξης από την εισαγγελική αρχή δεν υπόκειται σε κανένα έλεγχο ούτε μπορεί ν' αποτελέσει αντικείμενο δικαστικής έρευνας. Επίσης, ο Γενικός Εισαγγελέας μπορεί να σταματήσει οποιαδήποτε ποινική δίωξη που εκκρεμεί σε οποιοδήποτε δικαστήριο και σε οποιοδήποτε στάδιο βρίσκεται η διαδικασία.

Ο Γενικός Εισαγγελέας είναι ο νομικός σύμβουλος της Δημοκρατίας, του Προέδρου, του Υπουργικού Συμβουλίου και των Υπουργών.

(Γ) Δικαστήρια

Είναι τα όργανα που ασκούν τη δικαστική εξουσία και αποτελούνται από δικαστές που έχουν τα νόμιμα προσόντα για την άσκηση της δικαστικής εξουσίας.

(α) ΑΝΩΤΑΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ: Δημιουργήθηκε μετά τις διακοινοτικές ταραχές του 1963 από τη συνένωση των δυο δικαστηρίων που λειτουργούσαν μέχρι τότε, του Ανώτατου Συνταγματικού και του Ανώτατου Δικαστηρίου. Το Ανώτατο Δικαστήριο μπορεί να κηρύξει ένα νόμο αντισυνταγματικό κι έχει δικαιοδοσία να εκδικάζει προσφυγές που γίνονται εναντίον πράξης ή παράλειψης οποιουδήποτε οργάνου που ασκεί εκτελεστική ή διοικητική εξουσία.

(β) ΕΠΑΡΧΙΑΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ: Για την κάθε επαρχία λειτουργεί ένα Επαρχιακό Δικαστήριο του οποίου ο πρόεδρος λέγεται Πρόεδρος Επαρχιακού Δικαστηρίου και τα άλλα μέλη (2-3) Επαρχιακοί Δικαστές. Τα Επαρχιακά Δικαστήρια έχουν τις εξής δικαιοδοσίες: